

А октябристи почувають себе тяжко ображеними: де-ж-пак—„ми терпеливо чекали“, а нас і знати не хочуть! Така okazія почувати себе ображеними й вилити свої почування перед прихильними слухачами—не часто трапляється.

Яка реальна вартість цього октябристського витійства—давно відомо. Коли ж потрібні свіжіші ілюстрації, то їх дало останнє засідання Державної Думи. В той час, як октябристські Златоусти „розтекалися мислю по древу“ на з'їзді, їх думські товариші любісінько „провалювали“ внесення про безкарність часописів за друкування депутатських промов. І „провалили“... І що найдивніше—ті самі октябристи за кілька хвилин перед тим ухвалили внесення про безкарність депутатів за їх думські промови. Як справедливо зазначив поступовець Єфремов, безкарність депутатів за їх думські промови й відповідальність часописів за передруки з цих промов суперечать одна другій. Та октябристи не убоїлися цієї суперечності й поховали останнє внесення „по першому розряду“. Навіть у день свого партійного з'їзду в них не вистарчило не те що чесності, а простої навіть тактовності, щоб не стати на свій звичайний шлях. Що ж буде далі, коли словесний ферверк згасне й самий чад зостанеться?

Так виглядають слова і діла октябристів. Нічого нового в цьому немає, але все-таки цікаво підкреслити цю характеристичну рису октябристської психології в дні їх партійного „свята“.

Про одну фантазію.

„З певних джерел подають звістку, що російський посланник Шебеко має місію добитися від австрійського уряду рівноправності для російської мови в Галичині, як третьої краєвої мови поруч польської й української“.

Таку сенсаційну звістку подала вчора одна з тутешніх газет. І в такій формі звістці можна поняти віри,—приваймні що-до бажання тих, чії погляди має заступати д. Шебеко. Адже російські націоналісти, що протестують проти втручання чужих держав у російські „хатні справи“ раз-у-раз сами сунуть свого носа до чужого проса й здавна вже вболівають над нещасною долею Галичини та домагаються там рівноправності для російської мови. З другого боку, галицькі Пуришкевичі, як д. Марков або Курилович, теж не раз навіть із парламентської трибуни пробували доводити, що російська мова—це мова краєва в Галичині, й вимагали на цій підставі рівних для неї прав з іншими краєвими мовами. Так що, коли на звістку дивитися, як на тенденцію на бажання офіціальних і націоналістичних кругів у Росії, то нічого тут дивного не може бути, і д. Шебеко справді міг дістати таку місію.

Але бажати—це одно, а справдити бажання—зовсім інше. Як не як, Австрія все-таки має справжню конституцію, нехай навіть і свинську, мовляв колись Франко,—і уряд австрійський у своїх справах мусить керуватися не самими бажаннями того або іншого посланника, а й тим, чи можна вволити його волю навіть за найкращої згоди. „Звелять—акusherом буду“—то тільки в Росії міг зродитися такий крилатий афоризм, але в Австрії з міністра зробити акушера небувалої народности неможливо, як неможливо визнати за краєву—мову такої небувалої народности. Адже признати мову за краєву—значить не тільки терпимо до неї ставитися в приватному вжитку, а й завести її по всіх урядових установах, примусити знати її чиновників, відповідати нею і т. и.,—одно слово, надати їй характер офіціальної мови в усіх публічних потребах. Параграф 19-й австрійської конституції справді визнав рівне право за всіма мовами, але щоб таке право зреалізувати, тре-

ба однієї маленької річі—щоб був народ в Австрії, який би тією мовою говорив.

Такої маленької деталі як раз і не маємо в данному разі, бо ніяка народність не стоїть за російською мовою в Австрії. Великорусів у Галичині нема і невідомо кому мало б служити те рівне право для російської (великоруської) мови, якого повинен домагатися д. Шебеко. Нема там великорусів і не можуть їх зробити навіть спільними заходами ні д. Шебеко, ні австрійський уряд, хоч би як вони хтіли зробитись на той час акушерами. А раз так, то і вся місія д. Шебеко—це суцільна фантазія, про яку можна марити на російському ґрунті, але яку, переїхавши австрійський кордон, зараз же доведеться облишити.

С. Є—мов.

О. В. Юркевич.

(† 11 ноября 1910 р.)

Вже не раз говорилося про те, що кооперація має відограти на Україні велику роль. Хто бував у Галичині та ближче придивився до галицько-української кооперації, той мусить згодитися, що там вже й зараз кооперація має величезну вагу для організації національної сили українського народу.

Один з перших українських громадських діячів на нашій Україні, які зрозуміли велику вагу кооперації, був доктор Осип Вячеславович Юркевич. Проживаючи в селі Кривому, сквирського повіту, на Київщині, Юркевич брав близьку участь в місцевих кооперативних товариствах. Його заходами і під його впливом виникло й широко розвинулося де-кілька товариств не тільки в самому Кривому, а й по-за його межами. Цього веселого, бадьорого пана знали й поважали селяне мало не по всій Сквирщині.

Отож не дивно, що коли вмер Юркевич, селяне дуже щиро провозжали його в останню путь—на кладовище в селі Кривому.

Серед маси вінків, що лежали на труні, вирізнявся великий вінок з барвінку, ялини та колосків, з написом на ленті: „Батькові порадникові від селян села Кривого“. А на вінкові від позичкового товариства з м. Корнина було написано: „Батьку товаришу! Люде вмірають, ідеї вічні“.

Ідучи за труною небіжчика, селяне балакали між собою: „ми бідні й мало хто по нашому до нас звертався; небіжчик був такий, що не цурався мужицької хати, мужицької руки“.

Над свіжою могилою було сказано від імени селян: „Він був не такий, як інші пани, що дивляться на мужика, повернувшись до його спиною, ні,—він тільки зверху був паном, а в душі він усім був батьком і товаришем“. Селянського вінка лишили на могилі.

— Нехай—казали селяне—цей вінок нагадує кожному, хто прийде на могилу, що покійний завжди був з нами душею й тілом.

Чим же прислужився народові небіжчик?—Найбільше участю в справах кооперативних.

Юркевич лишив після себе ще й другу пам'ятку,—опріч кооперативних товариств. Маємо збірник його статей, під назвою: „Сучасні сільські малюнки“. Бадьорий погляд на життя та велика віра в кращу будучину людей—ось характерні риси цієї книжки. Але опріч загального інтересу ця книжка має для українських кооперативів ще й особливий інтерес, бо в ній є два нариси на теми цілком кооперативні: „Наше позичкове товариство“ та „Наша товариська крамниця“. В українській кооперативній літературі так мало оповідань з кооперативної практики, що ці два нариси неодмінно треба видати окремою, дешевою брошурою. Коли цього не може зробити хтось окремо, то все-таки це легко зробити цілій кооперативній громаді, напр., т-ву „На-